

Marcin Witkowski

Publikacje za rok 2013

Wadoviana : przegląd historyczno-kulturalny 16, 255-258

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

PUBLIKACJE ZA ROK 2013

(OPRAC. MARCIN WITKOWSKI)

1. **M. Burghardt, *Wadowickie korzenie Karola Wojtyły*, Wadowickie Centrum Kultury, Wadowice 2013, s. 320.**
oprawa twarda, format – 24,5 cm x 17,5 cm
2. ***Galicja na józefińskiej mapie topograficznej 1779-1783 – mapa Miega, tom 1, Część A, sekcje 1-30 (Die Josephinische Landesaufnahme von Galizien 1779-1783 (Band 1 Teil A Sektionen 1-30))*, red. W. Bukowski, B. Dybaś, Z. Noga, Uniwersytet Pedagogiczny w Krakowie, Kraków 2013, s. 432.**
oprawa twarda, format – 31,5 cm x 24 cm
Tom zawiera arkusze sekcji 1-30 mapy Galicji wykonanej przez dwóch austriackich topografów wojskowych płk. Siegera i ppłk. Miega – łącznie 38 plansz, które obejmują tereny na południe i na zachód od Krakowa. Znajdują się wśród nich m.in. takie miejscowości, jak: Wadowice, Andrychów, Bielsko, Myślenice oraz Żywiec. Publikacja obok map liczy 432 strony tekstu z obszernym indeksem toponimów i nazw geograficznych.
3. **A. Glikzman, *Leksykon ludzi małopolskiej „Solidarności”, t. 1*, Wyd. GQS, Kraków 2012, s. 368.**
oprawa twarda, format – 23,5 cm x 16,5 cm
Pierwszy tom obszernego słownika biograficznego obejmującego nazwiska zarówno tych małopolskich działaczy, którzy tworzyli NSZZ „Solidarność” w 1980 r., jak i młodszych związkowców, którzy w działalność „S” zaangażowali się po 1989 r. W leksykonie znalazły się także biogramy, każdy opatrzone zdjęciem, wadowiczian i mieszkańców powiatu wadowickiego związanych z „Solidarnością” – Edwarda Karelusa (WSW Andoria w Andrychowcie), Zdzisława Szczura i, zmarłego w 2010 r., Józefa Zemana.
Publikacja zawiera obszerną bibliografię oraz indeksy: osobowy i geograficzny.
4. **T. Graff, *Professor Marcin Wadowita (1567 à 1641), an Example of a Brilliant Academic Career in Old Kraków*, w: *Transformation of Central european Cities in Historical Development (Košice, Kraków, Miskolc, Opava) : from the middle ages to the end of the 18 th Century*, red. H. Hrehor, M. Pekár, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Košice 2013, s. 84-93.**

5. M. Kindziuk, *Matka papieża. Poruszająca opowieść o Emilii Wojtyłowej*, Wyd. „Znak”, Kraków 2013, s. 320.

oprawa miękka

Autorka, dziennikarka i adiunkt w Instytucie Edukacji Medialnej i Dziennikarskiej UKSW, przedstawiła nieznane dotąd szczegóły z życia matki Karola Wojtyły. Praca zawiera nie tylko obszerną historię Emilii, ale także genealogie rodziny Kaczorowskich i Wojtyłów.

Do momentu ukazania się tej książki wiedzieliśmy o Emilii bardzo niewiele. Wiele miesięcy benedyktyńskiej pracy Mileny Kindziuk pozwoliło dotrzeć do nieznanych wcześniej dokumentów, świadków, zdjęć. Wszystko po to, aby przywrócić pamięć o tej niezwyklej kobiecie (od wydawcy).

6. K. Meus, *Delo polskiej rewolucjonierki Vandy Krahel'skiej i ee pokuszenie na warszawskiego general-gubernatora G.A. Skalona*, w: *Problemy rosyjsko-polskiej historii i kulturny dialog: materiały Międzynarodowej naukowej konferencji, Nowosibirsk, 23-24 aprêlâ 2013 g.*, red. M. Wołos, Instytut Istorii SO RAN, Nowosibirsk 2013, s. 212-226.

7. K. Meus, A. Nowakowski, *Jaroszowice. Historia - parafia - szkoła. W 700. rocznicę Jaroszowic (1312-2012)*, Rzeszów 2013, s. 200.

oprawa miękka – 23 cm x 15,5 cm

Jak dotąd dzieje Jaroszowic nie doczekały się zwartej i wyczerpującej monografii poza popularnymi i przyczynkarskimi artykułami i wzmiankami. Obecna praca częściowo wypełnia tę lukę tematyczną. Koncentruje się wokół kilku wybranych zagadnień, poza omówieniem ogólnych dziejów osady, a następnie wsi, dotyka dziejów miejscowego Kościoła, będącego najpierw częścią parafii wadowickiej, a następnie poprzez formułę rektoratu stopniowo dorastającego do rangi samodzielnej parafii, z uwzględnieniem roli Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego (księżę pallotynów) jako miejscowych duszpasterzy i proboszczów. W pracy omówiono również zjawiska demograficzne, własnościowe, a także działalność gospodarczą mieszkańców [- -] ze szczególnym uwzględnieniem okresu rządów austriackich (1772-1918) i czasów nam bliższych (od wydawcy).

Praca zawiera kilkadziesiąt tabel i wykresów oraz obszerną bibliografię.

8. A. Nowakowski, *Tradycja ruchu sokolskiego w Kalwarii Zebrzydowskiej w latach 1898-1964 na tle dziejów miasta: w 115. rocznicę założenia gniazda „Sokoła” (1898-2013)*, Wyd. RS-DRUK, Rzeszów 2013, s. 140.

okładka miękka, format 23 cm x 15,5 cm

Publikacja prof. A. Nowakowskiego została wydana z okazji 115-lecia „Sokoła” w Kalwarii Zebrzydowskiej. W 1898 r. kalwaryjski radny i dyrektor Szkoły Stolarskiej Władysław Niemczynowski zorganizował na wzór Wadowic gniazdo sokole, którego był prezesem i kilkukrotnym naczelnikiem. W pierwszym roku istnienia „Sokoła” w Kalwarii należało do niego 32 członków, w późniejszych latach liczba sokołów rosła (w 1925 r. było ich 135). W 1912 r. otwarto sokolnię, która stała się nie tylko miejscem ćwiczeń, ale także ośrodkiem życia kulturalnego lokalnej społeczności – odbywały się tu spektakle teatralne, odczyty, pokazy, koncerty, występy taneczne, spotkania świąteczne, loterie. Po II wojnie światowej TG „Sokół” zostało zdelegalizowane przez władze komunistyczne, a nieliczne gniazda sokole funkcjonowały odtąd tylko na emigracji. W 1989 r. ruch sokoli odrodził się i liczy obecnie blisko 10.000 członków.

Autor – prof. Andrzej Nowakowski – pełni funkcję wiceprezesa „Sokoła” w Rzeszowie.

9. J. Rajman, *Księstwo oświęcimskie. Zarys dziejów i postulaty badawcze*, w: *Oświęcimensis. Kroniki Zamkowe*, red. W. Oleś, D. Mleczko, Wyd. Grafikon, Oświęcim 2013, s. 4-88.

okładka miękka, format – 23,5 cm x 16,5 cm

Autor przedstawił w artykule rys historyczny Księstwa Oświęcimskiego, szczególną uwagę zwracając na przestrzeń, w jakiej się rozwinęło, a charakteryzując panowanie kolejnych władców, podkreśla zależność ziemi oświęcimskiej, stanowiącej pogranicze śląsko-polskie, od sąsiadów – Czech i Królestwa Polskiego. Artykuł zawiera też analizę gospodarki, sądownictwa oraz administracji, wreszcie początki książęcych miast – w tym Wadowic.

10. *Szkice z teorii i historii wychowania fizycznego, sportu i turystyki*, red. W. Cynarski, A. Nowakowski, S. Zaborniak, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2013, s. 224.

okładka miękka, format – 25 cm x 17,5 cm

Publikacja poświęcona jest rozwojowi wychowania fizycznego, sportu i turystyki w południowej Polsce na przełomie XIX i XX w. Cała trzecia jej część – *Z historii wadowickiego sportu i turystyki. W 125. rocznicę założenia gniazda „Sokoła” (1887-2012)* – poświęcona jest Wadowicom i powiatom: wadowickiemu i suskiemu. Znalazły się w niej artykuły: Artura Kurka (*Zorganizowany ruch kolarski w Wadowicach w dobie autonomii galicyjskiej*), Artura Jachny (*Początki działalności Powiatowego Komitetu Wychowania Fizycznego i Przeprosobienia*

Wojskowego w powiecie wadowickim (1925–1927)), Andrzeja Nowakowskiego (*Wyścig Pokoju w Wadowicach i powiecie wadowickim w 1950 r. Suplement do historii wadowickiego kolarstwa*), Aleksandra Wiechecia (*Turystyka religijna do sanktuariów górskich ziemi wadowickiej i suskiej*) oraz Mariusza Krystiana (*Problematyka realizacji zajęć wychowania fizycznego i sportu szkolnego w gminie Spytkowice (powiat wadowicki)*).

- 11. Wokół procesu biskupa kieleckiego Czesława Kaczmarka. Wspomnienia nazaretanki s. Izabelli Machowskiej**, red. T. Domański, D. Kozieł CSFN, wyd. „Jedność”, Kielce 2013, s. 238.

okładka twarda, format – 24 cm x 17 cm

Wspomnienia s. Izabelli Machowskiej, nazaretanki, która została aresztowana przez UB w Wadowicach w rok po zatrzymaniu bpa Kaczmarka i oskarżona o współpracę w rzekomej działalności szpiegowskiej hierarchy Kościoła kieleckiego. W swoim pamiętniku s. Izabella opisała nie tylko pobyt w stalinowskim więzieniu, ale także wcześniejszą pracę w wadowickim klasztorze.

Kościół katolicki w Polsce w okresie stalinowskim doznał wielu krzywd i represji ze strony totalitarnego państwa. Szczególnie bolesna okazała się sprawa biskupa kieleckiego Czesława Kaczmarka, która pociągnęła za sobą liczne aresztowania i procesy świeckich i duchownych, a w tym gronie nazaretanki s. Izabelli Machowskiej. Jej spisane niedługo po tym „Wspomnienia z lat łask i cierpień” są wstrząsającym dokumentem czasów stalinowskich. W osobie s. Izabelli jak w soczewce zogniskowały się tragiczne, a jednocześnie charakterystyczne dla tej epoki koleje losu wielu Polaków – aresztowanie, uwięzienie na Mokotowie, brutalne śledztwo prowadzone przez funkcjonariuszy Ministerstwa Bezpieczeństwa Publicznego, sfingowany proces, wyrok i więzienie, szykany ze strony funkcjonariuszy bezpieki, kolejne batalie o możliwość wyjścia na wolność i wreszcie, na fali popaździernikowej odwilży, umorzenie postępowania sądowego z braku dowodów winy.

Publikacja zawiera obszerną bibliografię, indeks osobowy i geograficzny oraz reprodukcje zdjęć i dokumentów z archiwów: Diecezjalnego w Kielcach, IPN, Zgromadzenia Sióstr Najświętszej Rodziny z Nazaretu oraz Zgromadzenia Sióstr Służebnic Najświętszego Serca Jezusowego.